

20. Μετοχή επιθετική

115. α. Προϊδεασμός

Η μετοχή είναι ο δεύτερος ονοματικός τύπος του ρήματος, ύστερα από το απαρέμφατο. Λέγεται **μετοχή**, γιατί είναι και όνομα επίθετο και ρήμα, μετέχει δηλαδή και στα δύο. Έτσι ως όνομα επίθετο έχει γένη, αριθμούς, πτώσεις. Ενώ ως ρήμα έχει χρόνους και διάθεση, δέχεται υποκείμενο / αντικείμενο και προσδιορισμούς, συνδέεται με το δυνητικό μόριο **ἄν**.

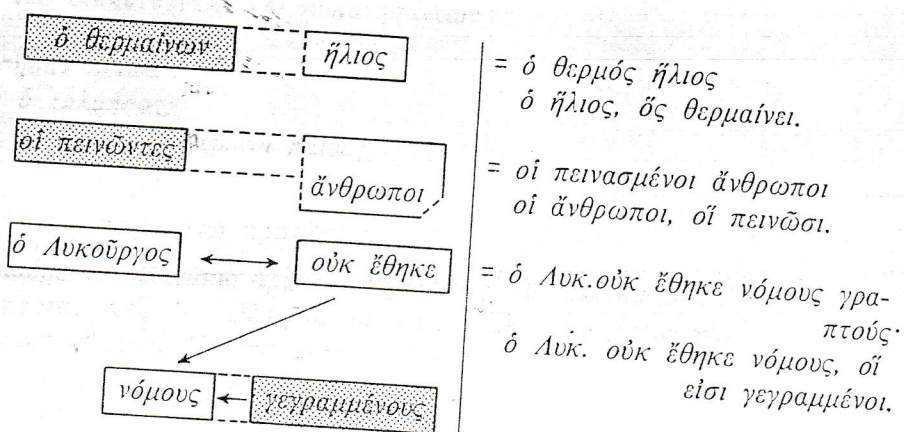
Με την ονοματική της ιδιότητα η μετοχή λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός (**επιθετική μετοχή**) ή ως κατηγορούμενο (**κατηγορηματική μετοχή**): με τη ρηματική της ιδιότητα η μετοχή λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου, του σκοπού, του τρόπου, της αιτίας, της υποθέσεως, της εναντιώσεως (**επιρρηματική μετοχή**).

β. Συντακτικό υλικό

1. Ὁ θερμαίνων ἥλιος. Ἦλιος ὁ θερμαίνων.
2. Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην.
3. Νόμους γεγραμμένους ὁ Λυκοῦργος οὐκ ἔθηκεν.
4. Οἱ ζῶντες. Οἱ τεθνεῶτες. Οἱ ἔχοντες.

116. Ταξινόμηση υλικού

Στα παραδείγματα της παραγράφου 115,β η μετοχή συνάπτεται με ουσιαστικά, ρητώς αναφερόμενα ή νοούμενα, και λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός κυρίως. Η μετοχή αυτή λέγεται **επιθετική**.

117. Παρατηρήσεις

1. Η επιθετική μετοχή είναι **σύναρθρη** συνήθως, ἀλλ' ὄχι σπάνια εμφανίζεται και χωρίς ἄρθρο (115,β,1-3).

Π.χ. Ὁ ζητῶν εὕρισκει.
Θανόντων οὐδέν ἄλλος ἄπτεται.

2. Η επιθετική μετοχή ισοδυναμεί με **αναφορική πρόταση**, γι' αυτό και ονομάζεται αναφορική μετοχή (116).

Π.χ. Ὁ ὑπάρχων τῇ πόλει κίνδυνος = Ὁ κίνδυνος, ὅς ὑπάρχει τῇ πόλει.

3. Η σύναρθρη μετοχή, ὅταν βρίσκεται χωρίς σύνδεση με κάποιο ουσιαστικό, καταλαμβάνει θέση **ουσιαστικού** (115,β,4).

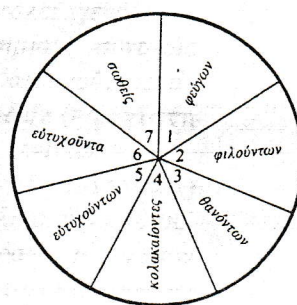
Π.χ. ὁ ἐρῶν = ο εραστής.
ὁ ποιῶν = ο ποιητής.

118. Εμπέδωση και μεταφορά γνώσεων

α. Γράψε τα αντίστοιχα ουσιαστικά:

δ. Γνώμες

1. Τύχη ὀρθοῖ καὶ τύχη καταρρέπει τόν _____.
2. Ὀργή _____ ὀλίγον ἰσχύει χρόνον.
3. _____ οὐδέν ἄλγος ἄπτεται.
4. Ἀεὶ ὁ _____ ἔστιν ἀχάριστος.
5. Ὁ _____ πόνους φεύγει καὶ τὰς τιμὰς.
6. Πάντες εἰσὶ φίλοι τῶν _____.
7. Μίσει τοὺς _____, ὥσπερ τοὺς ἐξαπατῶντας.

119. Συγκριτικές παρατηρήσεις

1. Στη Νεοελληνική γλώσσα μετοχή έχει: α) ο ενεργητικός και παθητικός ενεστώτας (ο δεύτερος σπάνια) και β) ο παθητικός παρακείμενος.

Π.χ. | γράφοντας, ξέροντας, πηδώντας, αντιμαχόμενος...
| αραδιασμένος, λυπημένος, μπλεγμένος, καταξιωμένος...

2. Η μετοχή στην πλοκή του λόγου χρησιμοποιείται ως επίθετο, οπότε έχουμε επιθετική μετοχή, και ως επίρρημα, οπότε έχουμε επιρρηματική μετοχή.

Η επιθετική μετοχή, που μπορεί να αναλύεται σε αναφορική πρόταση, συνήθως συνοδεύεται από το άρθρο και συμφωνεί με το προσδιοριζόμενο ουσιαστικό κατά γένος, αριθμό, πτώση.

Π.χ. | Νεοελληνικός μύθος είναι ο θρύλος του μαρμαρωμένου βασιλιά (= του βασιλιά, που μαρμάρωσε).
| Στην αποκρατικοποιημένη εκπαίδευση η πρωτοβουλία βρίσκεται στα χέρια των κοινωνικών ιδρυμάτων (= στην εκπαίδευση, που δεν είναι κρατική).

3. Μερικές επιθετικές μετοχές εκφέρονται μόνες, χωρίς την παρουσία του προσδιοριζόμενου ουσιαστικού, οπότε λειτουργούν ως ουσιαστικά:

1. τα μελλούμενα = τα μέλλοντα
2. τα πετούμενα = τα πουλιά
3. οι εμπορευόμενοι = οι έμποροι
4. τα πλεούμενα = τα πλοία κλπ.

120. Μετάφρασε το κείμενο

Πατρίδος ἐγκώμιον

"Όσα σεμνά καί θεῖα νομίζουσιν ἄνθρωποι, τούτων πατρίς αἰτία καί διδάσκαλος, γεννησαμένη καί ἀναθρεψαμένη καί παιδευσαμένη. "Ωφθη δέ οὐδείς οὕτως ἀμνήμων τῆς πατρίδος, ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει γενόμενος ἀμελεῖν, ἀλλ' οἱ τε κακοπραγοῦντες ἐν ταῖς ἀποδημίαις συνεχῶς ἀνακαλοῦσιν ὡς μέγιστον τῶν ἀγαθῶν ἡ πατρίς, οἱ τε εὐδαιμονοῦντες, ἂν καί τ' ἄλλα εὖ πράττωσι, τοῦτο γοῦν αὐτοῖς μέγιστον ἐνδεῖν (= μεγίστη στέρρηση) νομίζουσι τό μὴ τὴν πατρίδα οἰκεῖν, ἀλλά ξενιτεύειν.

Καί τοσούτῳ γε μᾶλλον ἕκαστος σπεύδει λαβέσθαι (να επιστρέψει) τῆς πατρίδος, ὅσῳπερ ἂν φαίνεται μειζόνων παρ' ἄλλοις ἠξιωμένος. Ποθεινή μὲν οὖν καί νέοις πατρίς· τοῖς δέ ἤδη γεγηρακόσι πλείων ἐγγίνεται πόθος τῆς πατρίδος· ἕκαστος οὖν τῶν γεγηρακότων καί σπεύδει καί εὐχεται καταλῦσαι τόν βίον ἐπί τῆς πατρίδος, ἵν' ὅθεν ἤρξατο βιοῦν, ἐνταῦθα πάλιν καί τό σῶμα παρακατάθῃται τῇ γῇ τῇ θρεψαμένη.

Λουκιαν. Πατρ. Ἐγκώμ. 8-9

Οινοχόη· Νίκη καί νέος

Ανατύπωση
από Βιβλ. Θρησκ.
της εποχής
1980